

แบบจำลองสำนักงานห้องสมุดทหาร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานห้องสมุดของบรรณาธิการห้องสมุดทหาร และจากการศึกษาสำนักงานอื่นที่ได้จัดตั้งและดำเนินการมาแล้ว สามารถจำลองแบบสำนักงานห้องสมุดทหารได้ดังนี้คือ

สำนักงานห้องสมุดทหาร

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุดทหาร
- 1.2 เพื่อเป็นศูนย์รวมสารนิเทศทางทหารให้สมบูรณ์
- 1.3 สร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมเพื่อใช้ร่วมกันและการทำรายการจากห้องสมุดสมาชิก
- 1.4 เพื่อพัฒนาระบบการจัดหา จัดเก็บ และบริการสารนิเทศให้ได้มาตรฐาน

2. โครงสร้าง

โครงสร้างของสำนักงานมีลักษณะเป็นสำนักงานแบบผสม โดยมีศูนย์กลางของสำนักงานห้องสมุดทหาร คือ คณะกรรมการบริหารห้องสมุดทหาร ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการอำนวยการ และประสานงานสำนักงานห้องสมุดทหาร และศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการอำนวยการ และประสานงานสำนักงานห้องสมุดทหาร เป็นศูนย์ประสานงานของห้องสมุดทหาร ที่อยู่ภายในสังกัดของหน่วยงานเหล่านั้น

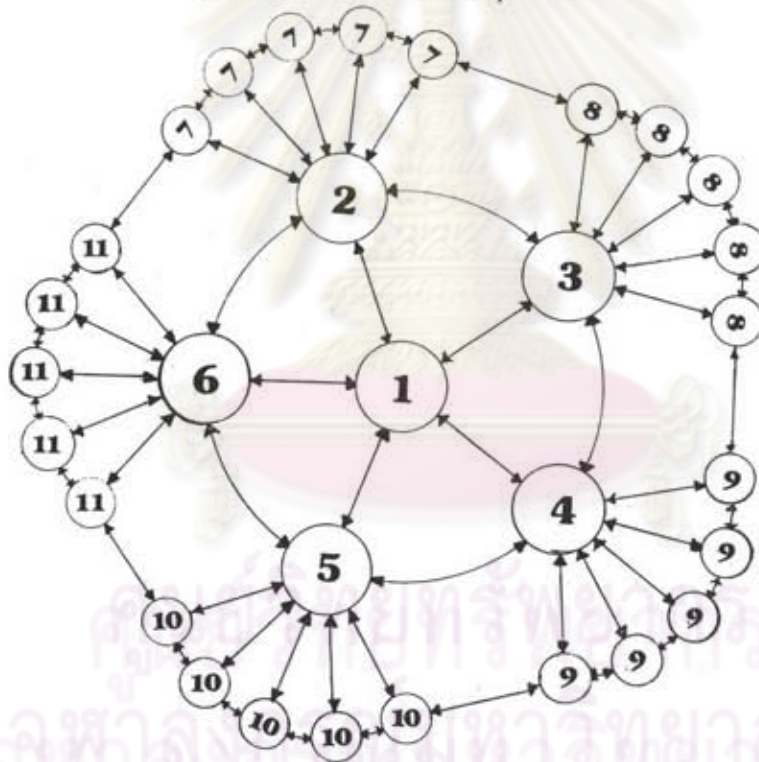
ทั้งนี้ศูนย์ประสานงานของห้องสมุดทหารแต่ละสังกัดสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านจุดกลางหรือผ่านจุดกลางได้

ห้องสมุดทหารที่อยู่ภายในศูนย์ประสานงานต่างสังกัดกันสามารถเชื่อมโยงติดต่อกันได้ ถ้าเป็นห้องสมุดสาขาวิชาเดียวกันหรือต่างสาขากัน เช่น ห้องสมุดสาขาแพทยศาสตร์ สังกัดกองทัพบก คือ ห้องสมุดกรมแพทย์ทหารบก อาจจะเชื่อมโยงติดต่อกับห้องสมุดกรมแพทย์ทหารเรือ สังกัดกองทัพเรือ หรือห้องสมุดโรงพยาบาลภูมิพล กรมแพทย์ทหารอากาศ สังกัดกองทัพอากาศได้โดยตรง หรือห้องสมุดสาขาแพทยศาสตร์ สังกัดเหล่าทัพต่างๆ เมื่อต้องการข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยทางด้านการทหารก็สามารถติดต่อกับห้องสมุดศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุดได้โดยตรง หากมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเชื่อมโยงกัน

หากห้องสมุดทหารที่อยู่ภายในศูนย์ประสานงานไม่สามารถติดต่อโดยตรงกับห้องสมุดทหารอื่น ๆ ได้ ก็สามารถติดต่อผ่านศูนย์ประสานงานสังกัดของตนได้ หรือผ่านห้องสมุดที่สังกัดเดียวกับหน่วยงานของตน ซึ่งมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าได้ เช่น ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ อาจจะติดต่อผ่านห้องสมุดโรงพยาบาลภูมิพล เพื่อให้ห้องสมุดโรงพยาบาลภูมิพลติดต่อกับศูนย์ประสานงานของห้องสมุดสังกัดกองทัพอากาศ แล้วให้ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองทัพอากาศติดต่อกับศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดอื่นๆ หรือติดต่อโดยตรงกับห้องสมุดที่ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลต้องการข้อมูลจากห้องสมุดนั้น ๆ ให้ ดังมีโครงสร้างของหน่วยงานห้องสมุดทหาร (ภาพที่ 9) ดังนี้

ภาพที่ 9 โครงสร้างหน่วยงานห้องสมุดทหาร

โครงสร้างหน่วยงานห้องสมุดทหาร

1. คณะกรรมการอำนวยการและประสานงานหน่วยงานห้องสมุดทหาร
2. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
3. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด
4. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองทัพบก
5. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองทัพเรือ
6. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองทัพอากาศ
7. สมาชิกหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
8. สมาชิกหน่วยงานสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด
9. สมาชิกหน่วยงานสังกัดกองทัพบก
10. สมาชิกหน่วยงานสังกัดกองทัพเรือ
11. สมาชิกหน่วยงานสังกัดกองทัพอากาศ

นอกจากนั้น ข้าราชการห้องสมุดทหาร ยังมีศูนย์สนับสนุนข้อมูลวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหมเป็นศูนย์กลางของข้อมูลทางด้านการทหาร เนื่องจาก ศูนย์สนับสนุนข้อมูลฯ มีฐานข้อมูลสำเร็จรูป ซีดี-รอม ทางด้านการทหารและมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานหรือหน่วยงานอื่น ๆ ดังรายละเอียดในบทที่ 2 ทำให้ห้องสมุดทหารที่มีโมเด็มสามารถติดต่อเชื่อมโยงได้โดยตรงกับศูนย์สนับสนุนข้อมูลฯ นี้ หรือห้องสมุดทหารที่ไม่มีโมเด็มก็สามารถติดต่อผ่านห้องสมุดทหารที่มีโมเด็มหรือศูนย์ประสานงานสังกัดของตนได้

3. หน้าที่

- 3.1 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร
- 3.2 กำหนดแนวทางการสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุด
- 3.3 จัดทำสหบรรณานุกรมห้องสมุดทหาร
- 3.4 กำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกัน
- 3.5 ผลิตคู่มือที่ใช้ประโยชน์ในงานด้านต่าง ๆ ของห้องสมุดทหาร
- 3.6 ประสานงานระหว่างห้องสมุดสมาชิกของข้าราชการ

4. กิจกรรม

4.1 การจัดหา

- 4.1.1 ร่วมมือในการแลกเปลี่ยนและบริจาคทรัพยากรสารสนเทศ
- 4.1.2 มีการแลกเปลี่ยนสหรายการ/รายชื่อหนังสือและวารสาร
- 4.1.3 ร่วมมือระหว่างห้องสมุดสมาชิกโดยแจ้งให้ทราบว่าห้องสมุดแต่ละห้องสมุด กำลังดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอะไร
- 4.1.4 ร่วมมือในการจัดหาวารสาร
- 4.1.5 ร่วมมือในการจัดหาเอกสารสิ่งพิมพ์
- 4.1.6 มอบหมายให้สมาชิกจัดหาวัสดุเฉพาะสาขาวิชาตามความชำนาญและความต้องการของสมาชิก
- 4.1.7 ร่วมมือในการจัดหาฐานข้อมูล
- 4.1.8 ร่วมมือในการเก็บรักษาทรัพยากรสารสนเทศ โดยจัดตั้งศูนย์การเก็บมีลักษณะเป็นคลังทรัพยากรสารสนเทศ
- 4.1.9 มีศูนย์กลางการจัดหา
- 4.1.10 ร่วมมือในการจัดหาหนังสือสาระสังเขปและครรชน
- 4.1.11 ร่วมมือในการจัดหาโสตทัศนวัสดุ
- 4.1.12 จัดหาวัสดุที่มีราคาแพงและหายากร่วมกัน

4.2 การจัดหมู่และทำรายการ

4.2.1 สร้างฐานข้อมูลในการจัดหมู่และทำรายการ

4.2.2 กำหนดมาตรฐานในการจัดหมู่และทำรายการ

4.2.3 จัดทำสหรายการ/รายชื่อด้วยระบบคอมพิวเตอร์

4.2.4 ร่วมมือในการจัดทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ โดยแต่ละแห่ง

จัดทำแล้วมาแลกเปลี่ยนกัน

4.2.5 ศูนย์กลางการทำรายการ

4.3 การยืมระหว่างห้องสมุด

4.3.1 การยืมระหว่างห้องสมุดสำหรับหนังสือ

4.3.2 อนุญาตให้สมาชิกต่างห้องสมุดเข้าใช้บริการ

4.3.3 ทำสำเนาเอกสารตามคำขอ

4.3.4 สิทธิพิเศษในการยืมระหว่างกัน

4.3.5 การยืมระหว่างห้องสมุดสำหรับวารสาร

4.3.6 ข้อมูลข่าวสารจากห้องสมุดอื่น ๆ ที่อยู่ห่างไกลผู้ใช้

4.4 บริการ

4.4.1 บริการข่าวสารทันสมัย

4.4.2 บริการยืม-คืน โดยใช้คอมพิวเตอร์บันทึกหลักฐาน

4.4.3 บริการเผยแพร่ข้อมูลตามความสนใจของผู้ใช้

4.4.4 บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะวิชา

4.4.5 บริการสืบค้น/ค้นคืนสารสนเทศด้วยระบบออนไลน์

4.4.6 บริการสาระสิ่งพิมพ์และครรชนี

4.4.7 บริการสืบค้นข้อมูลจาก ซีดี-รอม

4.5 บริการส่งเอกสาร

4.5.1 บริการจัดส่งทางไปรษณีย์

4.5.2 บริการจัดส่งโดยใช้อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์

4.5.3 บริการจัดส่งโดยใช้พาหนะหรือบุคลากร

4.6 กิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับข่าวงาน

4.6.1 ฝึกอบรม และ/หรือประชุมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรของข่าวงาน

4.6.2 การศึกษาต่อเนื่อง

4.6.3 จัดประชุม และ/หรือสัมมนาร่วมกับผู้ใช้

- 4.6.4 โครงการวิจัยร่วม
- 4.6.5 แลกเปลี่ยนบุคลากร
- 4.7 การติดต่อ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ห้องสมุด
  - 4.7.1 ติดต่อทางโทรศัพท์
  - 4.7.2 ติดต่อทางไปรษณีย์
  - 4.7.3 ออกจดหมายข่าว
  - 4.7.4 ติดต่อทางโทรสาร
  - 4.7.5 ประชุมโดยกำหนดระยะเวลาแน่นอน
  - 4.7.6 จัดการสัมมนา
  - 4.7.7 จัดบรรยาย อภิปราย
  - 4.7.8 ออกรายงานการประชุม สัมมนา
- 4.8 เทคโนโลยี
  - 4.8.1 สนับสนุนและช่วยเหลือห้องสมุดสมาชิกในการใช้เครื่องโทรคมนาคม
ที่ทันสมัย เพื่อติดต่อเชื่อมโยงระหว่างห้องสมุดทหารและหน่วยงานอื่น
  - 4.8.2 การดำเนินงานจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ในการดำเนินงานทำงาน
ร่วมกัน

5. ลักษณะความร่วมมือ

หน่วยงานห้องสมุดทหารควรมีลักษณะร่วมมือกันทุกด้าน

6. ลำดับงานในหน่วยงาน

หน่วยงานห้องสมุดทหาร มีลำดับงานก่อนหลังดังนี้ ลำดับ 1 งานจัดหา ลำดับ 2 งานจัดหมู่และทำรายการ ลำดับ 3 งานบริการ ลำดับ 4 งานวารสาร ลำดับ 5 งานจ่าย-รับ หรือถ้าเป็นไปได้ควรจะเริ่มงานไปพร้อมๆ กัน โดยเรียงลำดับตามความจำเป็นและเหมาะสม

7. บุคลากร

บุคลากรของหน่วยงานห้องสมุดทหารมี 2 ระดับ ดังนี้

7.1 ระดับผู้บริหารของหน่วยงานห้องสมุดทหารควรเป็นหัวหน้ารับผิดชอบเต็มเวลา

7.2 ระดับปฏิบัติงานควรปฏิบัติงานบางเวลาโดยทำงานในห้องสมุดที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

8. การดำเนินงาน

หน่วยงานห้องสมุดทหารควรมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดำเนินงานหน่วยงานห้องสมุดทหาร ภายในห้องสมุดทหารแต่ละแห่ง

นอกจากนั้นข้าชงงานห้องสมุดทหาร ควรมีคณะกรรมการในการดำเนินงานดังนี้

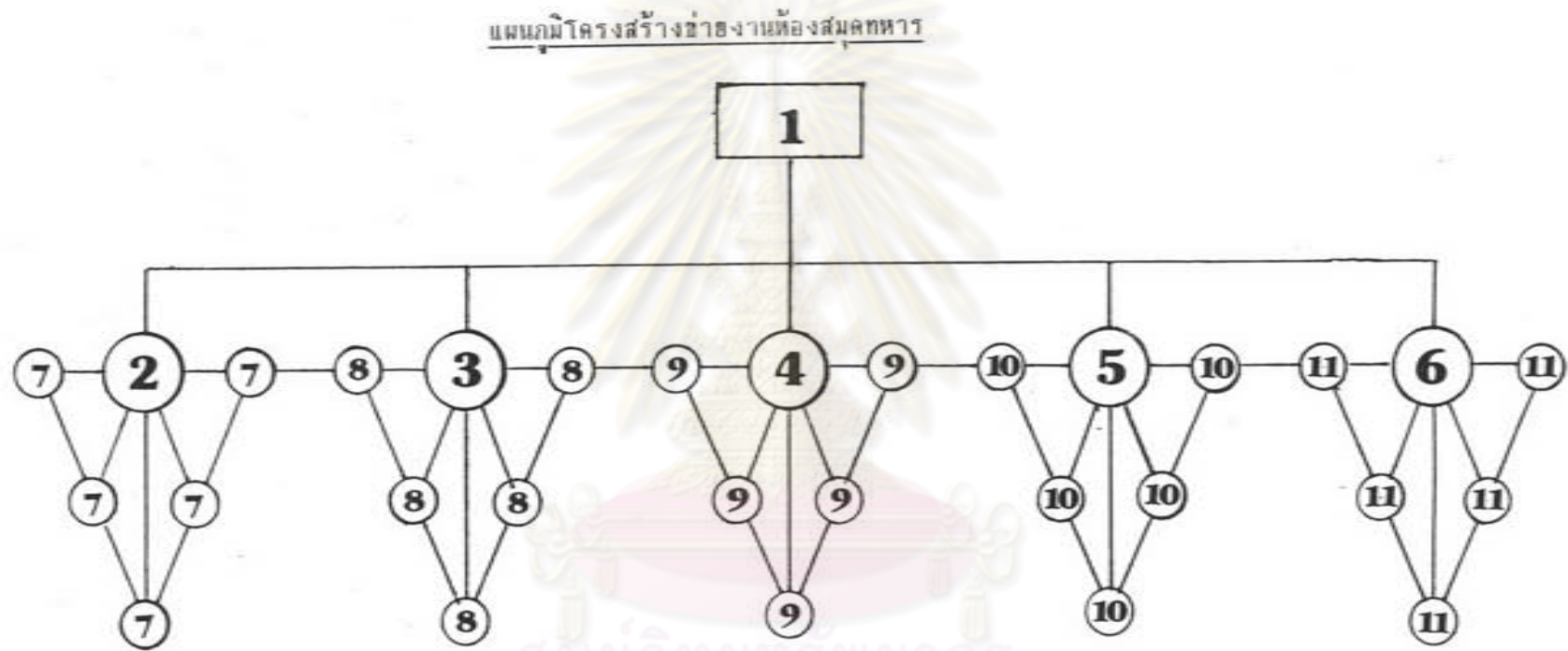
8.1 คณะกรรมการอำนวยการและประสานงานข้าชงงานห้องสมุดทหาร โดยมี
คณะกรรมการบริหารห้องสมุดทหารทำหน้าที่กรรมการชุดนี้

8.2 คณะอนุกรรมการศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดต่าง ๆ เมื่อดำเนินการ
จัดตั้งข้าชงงานห้องสมุดทหารแล้ว คณะกรรมการอำนวยการและประสานงานข้าชงงานห้องสมุดทหาร
จะได้กำหนดจำนวนคณะอนุกรรมการฯ และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัด
ต่างๆ ภายหลัง โดยมีแผนภูมิโครงสร้างข้าชงงานห้องสมุดทหาร (ภาพที่ 10) ดังนี้

ศูนย์วิทยุทัพบก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 10 แผนภูมิโครงสร้างหน่วยงานห้องสมุดทหาร

1. คณะกรรมการอำนวยการและประสานงานห้องสมุดทหาร	2. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
3. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด	4. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองทัพบก
5. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองทัพเรือ	6. ศูนย์ประสานงานห้องสมุดสังกัดกองทัพอากาศ
7. สมาชิกข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง	8. สมาชิกข้าราชการสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด
9. สมาชิกข้าราชการสังกัดกองทัพบก	10. สมาชิกข้าราชการสังกัดกองทัพเรือ
11. สมาชิกข้าราชการสังกัดกองทัพอากาศ	

9. สถานที่

ข้าชงานห้องสมุดทหาร ควรมีสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการติดต่อคือ สำนักงาน
เลขานุการ คณะกรรมการบริหารห้องสมุดทหาร ซึ่งตั้งอยู่ที่ห้องสมุดกองบัญชาการทหารสูงสุด

10. งบประมาณ

งบประมาณของข้าชงานห้องสมุดทหารควมาจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี

ศูนย์วิทยุทัพบก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย